

**2023–2024 MOKSLO METŲ PAGRINDINĖS SESIJOS LENKŲ TAUTINĖS MAŽUMOS
GIMTOSIOS KALBOS IR LITERATŪROS VALSTYBINIO BRANDOS EGZAMINO
(I, II DALIŲ) KANDIDATŲ DARBŲ VERTINIMO INSTRUKCIJA**

I DALIS

TESTO ATSAKYMŲ LAPAS IR VERTINIMO APRAŠAS (30 taškų)

Užd. Nr.	Numatyti teisingi atsakymai	Mokinio atsakymo vertinimo aprašas	Taškai
1.	B	1 taškas už teisingą atsakymą. Jeigu pažymėtas daugiau negu 1 atsakymas, užduotis vertinama 0 taškų.	1
2.	1 – E 2 – F 3 – C 4 – B	2 taškai už 4 teisingus atsakymus. 1 taškas už 2–3 teisingus atsakymus. 0 taškų už 0–1 teisingą atsakymą.	2
3.	1 – C 2 – B 3 – D	Po 1 tašką už kiekvieną teisingą atsakymą	3
4.	Pvz.: A. jest miejscem zamieszkania bohatera. B. dom dziadków, w którym spędził młodość; młodość i wspomnienia. C. służbowy wyjazd z delegacją filmową; sztuka filmowa.	2 taškai už 3 teisingus atsakymus. 1 taškas už 2 teisingus atsakymus. 0 taškų už 0–1 teisingą atsakymą.	2
5.	B, D	2 taškai, jeigu pažymėti du atsakymai, kurie abu yra teisingi. 1 taškas, jeigu pažymėti nuo vieno iki keturių, iš kurių yra bent vienas yra teisingas. 0 taškų, jeigu pažymėti visi penki atsakymai.	2
6.	A. <i>Stada młodzieży arba rozzuchwalonej młodzieży</i> B. <i>przyglądały mi się z niezycliwym zainteresowaniem</i>	Po 1 tašką už kiekvieną tinkamą citatą.	2
7.	A (1) metafora arba przenośnia, (2) pvz., Kolonia Wileńska była w młodości dla niego ogromnym światem / w Kolonii Wileńskiej upłynęła jego młodość; to miejsce bardzo ważne dla bohatera.	Po 1 tašką už kiekvieną taisyklingą atsakymą (tinkamos meninės raiškos priemonės įrašymą). Po 1 tašką už tinkamą kiekvienos priemonės tikslingumo pagrindimą.	4

Užd. Nr.	Numatyti teisingi atsakymai	Mokinio atsakymo vertinimo aprašas	Taškai
	B (1) epitetais, (2) pvz., detaliau apibūdinti, kaip herojas buvo apsirengęs / parodyti, kad herojaus apdaras labai išsiskyrė.		
8.	A	1 taškas už teisingą atsakymą.	1
9.	A – PRAWDA, B – FAŁSZ, C – FAŁSZ, D – PRAWDA	2 taškai už 4 teisingus atsakymus. 1 taškas už 2–3 teisingus atsakymus. 0 taškų už 0–1 teisingą atsakymą.	2
10.	Pvz.: Sentimentalus / jautrus / jautrus... su dideliu širdimi grįžta į šalį savo jaunystei / patiria įvairius jausmus, kuriuos lydi jo kelionės ir kt. Draugiškas / ironiškas ... šaiposi iš savęs, kaip atrodo priešais tūlų wileńskių / šaiposi, kad senelių namai atrodo kaip jo namų muziejus ir kt. Nesprendžiamas ... abejoja, ar verta grįžti į Koloniją Wileńską ir kt. Teisingas atsakymas laikomas ne tik būdvardžiu, bet ir dalyviu, apibūdinančiu asmenį, pvz., abejojantis, baimintis.	Po 1 tašką už kiekvieną logišką ir pagrįstą atsakymą (tinkamo būdvardžio ir pagrindimo pateikimą). Jei duoda daugybę klaidingų tekstų nesuprantamas, užduotis vertinama 0 taškų.	2
11.	B	1 taškas už teisingą atsakymą.	1
12.	A – 3, B – 2	1 taškas už pilną teisingą atsakymą.	1
13.	B	1 taškas už teisingą atsakymą.	1
14.	A. palikti žmonėmis, pamiršti. B. pilkai-juodieji, apsinkeję debesimis. C. ugninėjantis vėją, rauduotus.	2 taškai už 5–6 teisingus atsakymus. 1 taškas už 3–4 teisingus atsakymus. 0 taškų už 0–2 teisingus atsakymus. Jei mokinys vienoje eilutėje pateikia daugiau nei du atsakymus, visa eilutė laikoma kaip neteisingas atsakymas.	2
15.	Pvz.: Pagrindinis elementas paveikslėlyje yra niekada nematoma, o dabar pamiršta ir palikta žmonėmis pastaba. Namai yra vaizduojami prieš tūlų kraštovaizdį. Na ant dangaus sklaidosi žieduotės debesys, o rauduotais medžiais ugninėjantis vėją. Visi šie elementai	2 taškai už turinį: po 1 tašką už taiklų ir logišką kiekvieno iš dviejų nurodytų aspektų – peizažo elementų ir nuotaikos – interpretaciją. 1 taškas už teksto išsprendimą ir logiką. 1 taškas už kalbos taisyklumą: leidžiama padaryti iki 2 kalbos klaidų	4

Užd. Nr.	Numatyti teisingi atsakymai	Mokinio atsakymo vertinimo aprašas	Taškai
	tworzą smutny i nostalgiczny nastrój, skłaniają do refleksji o przemijaniu.	(pvz., leksikos, gramatikos, rašybos ar skyrybos). Jeigu dėl daugybės klaidų tekstas nesuprantamas, užduotis vertinama 0 taškų.	
Taškų suma			30

II DALIS

RAŠTO DARBO VERTINIMO INSTRUKCIJA (30 taškų)

1. TURINIO VERTINIMAS

1.1. SAMPROTAVIMO RAŠINIO TURINIO VERTINIMAS (14 taškų)

Kriterijai	Vertinimo kriterijų aprašas	Taškai
1.1.1. TEMA	Tinkamas temos supratimas ir išsamus jos plėtojimas . Išsamus ir kryptingas visų temos raktinių žodžių (ar esminių aspektų) ir jų tarpusavio šąsajų aptarimas .	3
	Tema suprasta, bet nepakankamai išplėtota. Neišsamus ar nenuoseklus temos raktinių žodžių (ar esminių aspektų) ir jų tarpusavio šąsajų aptarimas.	2
	Tema suprasta tik iš dalies, esama nukrypimų (išplėtota per siaurai ar per plačiai). Neišsamus temos raktinių žodžių (ar aspektų) aptarimas.	1
	Darbas neatitinka reikalaujamų kriterijų.	0
1.1.2. PAGRINDINĖ MINTIS IR SAMPROTAVIMO LOGIKA	Aiškiai suformuluota ir nuosekliai aptariama pagrindinė mintis ar tezė . Aiškus ir logiškas pagrindinės minties ar tezės pagrindimas tinkamais ir įtaigiais argumentais (teiginiais). Visi argumentai (teiginiai) yra išsamiai paaiškinti ir paremti pavyzdžiais . Kryptinga įžanga ir pagrįsta pabaiga (samprotavimo išvados ar dalinių išvadų apibendrinimas). Gali būti vienas trūkumas įžangoje arba pabaigoje. Aiškiai ir nuosekliai išreikštas požiūris , pagrįstas kultūrine (literatūrine) patirtimi. Samprotavimo eigoje tinkamas įvairių	5–4

	mąstymo būdų (pvz., analizės, palyginimo, apibendrinimo ir išvadų) derinimas.	
	<p>Pagrindinė mintis ar tezė pakankamai aiški.</p> <p>Logiškas pagrindinės minties ar tezės pagrindimas tinkamais argumentais (teiginiais), tačiau ne visada svariais. Argumentai (teiginiai) yra paaiškinti ir paremti pavyzdžiais.</p> <p>Įžanga iš dalies kryptinga, nurodanti samprotavimo eigą rašto darbe. Pabaigoje pateikiamas dalinių išvadų ar samprotavimo apibendrinimas, tačiau yra neesminių trūkumų.</p> <p>Išreikštas požiūris, iš dalies pagrįstas kultūrine (literatūrine) patirtimi. Samprotaujama, bet taikomos mąstymo operacijos (pvz., analizė, palyginimas, apibendrinimas ir išvados) ne visada yra tinkamai suderintos. Gali būti 1–2 minties šuoliai.</p>	3–2
	<p>Pagrindinė mintis ar tezė neaiški.</p> <p>Pagrindimas argumentais (teiginiais) paviršutiniškas, nėra svarių argumentų. Argumentai (teiginiai) iš dalies paaiškinti ir paremti pavyzdžiais.</p> <p>Įžanga ar baigiamosios išvados (apibendrinimas) ne visada susietos tarpusavyje.</p> <p>Ne visada aiškiai ir nuosekliai išreikštas požiūris.</p> <p>Samprotavimas paviršutiniškas, dominuoja kūrinio turinio atpasakojimas. Gali būti 3 minties šuoliai.</p>	1
	Darbas neatitinka reikalaujamų kriterijų.	0
1.1.3. LITERATŪRA IR KONTEKSTAI	<p>Motyvuotai remiamasi įvairiais literatūriniais pavyzdžiais, kokių reikalaujama rašto darbo užduotyje (bent vienas yra iš privalomų kūrinių sąrašo).</p> <p>Tikslingai remiamasi bent dviem tinkamais temai atskleisti kontekstais (pvz., literatūriniu, biografiniu, istoriniu, kultūriniu, socialiniu).</p> <p>Aptariant įvairius reiškinius, tikslingai vartojamos tinkamos literatūrologijos sąvokos.</p> <p>Akivaizdus literatūrinis ir (ar) kultūrinis išprusimas.</p> <p>Gali būti 1 faktinė klaida.</p>	6–5

	<p>Remiamasi tinkamais literatūriniais pavyzdžiais (bent vienas yra iš privalomų kūrinių sąrašo) ir bent vienu tinkamu temai atskleisti kontekstu (pvz., literatūriniu, biografiniu, istoriniu, kultūriniu, socialiniu).</p> <p>Aptariant įvairius reiškinius, daugeliu atvejų vartojamos tinkamos literatūrologijos sąvokos. Pakankamai geros literatūros ir (ar) kultūros žinios.</p> <p>Gali būti 2 faktinės klaidos.</p>	4–3
	<p>Bandoma remtis literatūriniais pavyzdžiais (bent vienas yra iš privalomų kūrinių sąrašo). Paminėtas, bet neaptartas nors vienas kontekstas.</p> <p>Fragmentiškai vartojamos tik pagrindinės literatūrologijos sąvokos. Paviršutiniškos literatūros ir kultūros žinios. Gali būti 3–4 faktinės klaidos.</p>	2–1
	<p>Darbas neatitinka reikalaujamų kriterijų.</p> <p>Nesiremiamas nė vienu kūriniu iš privalomų kūrinių sąrašo.</p>	0

PASTABOS:

1. Jeigu rašto darbas parašytas kita tema nei nurodyta egzamino užduotyje, visas darbas vertinamas 0 taškų.
2. Jeigu rašto darbe minimas tik kūrinio pavadinimas, tačiau trūksta išsamesnio kūrinio (pvz., motyvų, herojų, įvykių) nagrinėjimo, tai nelaikoma literatūriniu pavyzdžiu.

1.2. INTERPRETACIJOS TURINIO VERTINIMAS (14 taškų)

Kriterijai	Vertinimo kriterijų aprašas	Taškai
1.2.1. TEMATIKA	Tinkamas ir išsamus interpretuojamo kūrinio (arba jo ištraukos) temos, problematikos ir (ar) deklaruojamų vertybių aptarimas. Kūrinio (arba jo ištraukos) pirmaeilių ir antraeilių turinio elementų įvardijimas ir aptarimas.	3
	Tinkamas interpretuojamo kūrinio (arba jo ištraukos) temos, problematikos ar pavienių deklaruojamų vertybių aptarimas. Kūrinio (arba jo ištraukos) esminių turinio elementų įvardijimas ir aptarimas.	2
	Paviršutiniškas interpretuojamo kūrinio (arba jo ištraukos) temos ir problematikos aptarimas. Nepastebėti arba neaptarti kūrinio (arba jo ištraukos) esminiai turinio elementai.	1
	Darbas neatitinka reikalaujamų kriterijų.	0

<p>1.2.2. SAMPROTAVIMO LOGIKA</p>	<p>Interpretacijos tezė suformuluota aiškiai ir pagrįstai. Aiškus ir logiškas tezės pagrindimas tinkamais teiginiais. Visi teiginiai yra išsamiai paaiškinti ir paremti pavyzdžiais iš interpretuojamo teksto, laikantis citavimo taisyklių.</p> <p>Samprotavimo eigoje tinkamas įvairių mąstymo būdų (pvz., analizės, palyginimo, apibendrinimo ir išvadų) derinimas. Kryptinga įžanga ir pagrįsta pabaiga (samprotavimo išvados ar dalinių išvadų apibendrinimas). Gali būti vienas trūkumas įžangoje arba pabaigoje. Aiškiai ir nuosekliai išreikštas požiūris, pagrįstas kultūrine (literatūrine) patirtimi.</p> <p>Kryptinga įžanga ir pagrįsta pabaiga (samprotavimo išvados ar dalinių išvadų apibendrinimas). Gali būti vienas trūkumas įžangoje arba pabaigoje.</p> <p>Aiškiai ir nuosekliai išreikštas požiūris, pagrįstas kultūrine (literatūrine) patirtimi. Samprotavimo eigoje tinkamas įvairių mąstymo būdų (pvz., analizės, palyginimo, apibendrinimo ir išvadų) derinimas.</p>	<p>5–4</p>
	<p>Interpretacijos tezė suformuluota aiškiai ir pakankamai pagrįstai.</p> <p>Logiškas tezės pagrindimas teiginiais, tačiau ne visi yra svarūs. Teiginiai yra iš esmės paaiškinti ir paremti pavyzdžiais iš interpretuojamo teksto, laikantis citavimo taisyklių.</p> <p>Samprotaujama, bet taikomi mąstymo būdai (pvz., analizė, palyginimas, apibendrinimas ir išvados) ne visada yra tinkamai suderinti, gali būti 2 minties šuoliai. Įžanga iš dalies kryptinga, nurodanti samprotavimo eigą rašto darbe. Pabaigoje pateikiamas dalinių išvadų ar samprotavimo apibendrinimas, tačiau yra neesminių trūkumų. Išreikštas požiūris, iš dalies pagrįstas kultūrine (literatūrine) patirtimi.</p> <p>Įžanga iš dalies kryptinga, nurodanti samprotavimo eigą rašto darbe. Pabaigoje pateikiamas dalinių išvadų ar samprotavimo apibendrinimas, tačiau yra neesminių trūkumų.</p> <p>Išreikštas požiūris, iš dalies pagrįstas kultūrine (literatūrine) patirtimi. Samprotaujama, bet taikomi mąstymo būdai (pvz., analizė, palyginimas, apibendrinimas ir išvados) ne visada yra tinkamai suderinti. Gali būti 1 minties šuolis.</p>	<p>3–2</p>
	<p>Interpretacijos tezė suformuluota neaiškiai. Pagrindimas teiginiais paviršutiniškas ir nepakankamai paremtas pavyzdžiais iš interpretuojamo teksto, pasitaiko citavimo trūkumų.</p> <p>Samprotavimas paviršutiniškas, dominuoja teksto turinio atpasakojimas. Gali būti 3 minties šuoliai. Įžanga ar baigiamosios</p>	<p>1</p>

	<p>išvados (apibendrinimas) ne visada susietos tarpusavyje. Ne visada aiškiai ir nuosekliai išreikštas požiūris.</p> <p>Įžanga ar baigiamosios išvados (apibendrinimas) ne visada susietos tarpusavyje.</p> <p>Ne visada aiškiai ir nuosekliai išreikštas požiūris.</p> <p>Samprotavimas paviršutiniškas, dominuoja teksto turinio atpasakojimas. Gali būti 2–3 minties šuoliai.</p>	
	Darbas neatitinka reikalaujamų kriterijų.	0
1.2.3. LITERATŪRA IR KONTEKSTAI	<p>Išsamus ir argumentuotas teksto poetikos elementų aptarimas ir jų funkcijų paaiškinimas interpretacijos kontekste. Tikslingai ir tinkamai vartojamos literatūrologijos sąvokos. Tikslingai remiamasi bent dviem tinkamais kontekstais (pvz., literatūriniu, biografiniu, istoriniu, kultūriniu, socialiniu). Akivaizdus literatūrinis ir (ar) kultūrinis išprusimas. Gali būti 1 faktinė klaida.</p>	6–5
	<p>Argumentuotas esminių teksto poetikos elementų aptarimas, tačiau kartais nepakankamas jų funkcijų paaiškinimas interpretacijos kontekste. Daugeliu atvejų tinkamai vartojamos literatūrologijos sąvokos. Tikslingai remiamasi bent vienu tinkamu kontekstu (pvz., literatūriniu, biografiniu, istoriniu, kultūriniu, socialiniu). Pakankamai geros literatūros ir (ar) kultūros žinios. Gali būti 2 faktinės klaidos.</p>	4–3
	<p>Ne visų esminių teksto poetikos elementų aptarimas, nepakankamas jų funkcijų paaiškinimas. Paminėtas, bet neaptartas nors vienas kontekstas. Paviršutiniškos literatūros ir kultūros žinios. Gali būti 3 faktinės klaidos.</p>	2
	<p>Tik pavienių esminių ar neesminių teksto poetikos elementų aptarimas be jų funkcijų paaiškinimo. Kontekstų trūkumas. Gali būti 4 faktinės klaidos.</p>	1
	Darbas neatitinka reikalaujamų kriterijų.	0

2. TEKSTO SANDAROS VERTINIMAS (4 taškai)

Kriterijai	Vertinimo kriterijų aprašas	Taškai
2.1. TEKSTO STRUKTŪRA	<p>Taisyklingas ir pilnas temos užrašymas. Gali būti 1 neesminis trūkumas.</p> <p>Trinarė teksto struktūra, išlaikanti tinkamas įžangos, dėstymo ir pabaigos proporcijas.</p>	2

	Tekstas racionaliai padalytas į pastraipas : įžanga – 1 pastraipa, dėstymas – mažiausiai 2 pastraipos, pabaiga – 1 pastraipa.	
	Tema neperrašyta ar perrašyta netiksliai. Trinarė teksto struktūra. Yra įžangos, dėstymo ir pabaigos proporcijų ar teksto padalijimo į pastraipas trūkumų.	1
	Darbas neatitinka reikalaujamų kriterijų.	0
2.2. TEKSTO IR PASTRAIPŲ RIŠLUMAS	Tekstas rišlus . Pastraipos pasižymi vidine logika , nuoseklumu ir skaidria vidine struktūra , yra susietos tarpusavyje. Bent dviejose dėstymo pastraipose yra argumentuojama , pastraipos sudarytos arba pagal dedukcinį pastraipos modelį (lenk. <i>akapit analityczny</i>), t. y. pastraipos tema ar teiginys pateikiamas pastraipos pradžioje, prieš argumentavimą, arba pagal indukcinį modelį (lenk. <i>akapit syntetyczny</i>), t. y. pastraipos tema ar teiginys pateikiamas pastraipos pabaigoje, po argumentavimo. Gali būti 1 neesminis trūkumas.	2
	Yra tam tikrų teksto rišlumo trūkumų, bet tekstas iš esmės suprantamas ir skaidrus. Pastraipos išdėstytos gana logiška seka. Bent vienoje dėstymo pastraipoje yra argumentuojama, pastraipa sudaryta pagal dedukcinį arba indukcinį modelį.	1
	Darbas neatitinka reikalaujamų kriterijų.	0

3. STILIAUS VERTINIMAS (3 taškai)

Vertinimo aprašas	Taškai
Stilius atitinka rašinio žanrą , išlaikytas stiliaus vientisumas . Platus kalbos priemonių spektras: turtingas žodynas , abstrakčiosios leksikos vartojimas, sintaksinių konstrukcijų įvairovė . Gali būti 1–2 stiliaus trūkumai.	3
Stilius atitinka rašinio žanrą, tačiau yra stiliaus klaidų. Iš esmės išlaikytas stiliaus vientisumas. Pakankamai turtingas žodynas, vartojama abstrakčioji leksika. Pasitaiko pasikartojančių žodžių ir sintaksinių konstrukcijų. Gali būti 3 stiliaus klaidos ar trūkumai.	2
Stilius tik iš dalies atitinka rašinio žanrą. Nėra stiliaus vientisumo. Beveik nevartojama abstrakčioji leksika, vyrauja buitinė leksika. Pasikartojantys žodžiai ir sintaksinės konstrukcijos. Gali būti 4 stiliaus klaidos ar trūkumai.	1
Darbas neatitinka reikalaujamų kriterijų.	0

4. KALBOS TAISYKLINGUMO VERTINIMAS (9 taškai)

4.1. Gramatikos ir leksikos klaidos	Taškai	4.2. Rašybos klaidos	Taškai	4.3. Skyrybos klaidos	Taškai
0–3	5				
4–6	4				
7–9	3				
10–12	2	0–3	2	0–3	2
13–15	1	4–6	1	4–6	1
15 ir daugiau	0	6 ir daugiau	0	6 ir daugiau	0

PASTABOS:

1. Gramatikos, žodyno, rašybos, skyrybos ir stiliaus klaidos skaičiuojamos tik 300 žodžių apimties teksto dalyje. Turinys ir teksto struktūra vertinami nuo rašto darbo pradžios iki pabaigos.
2. Kalbos taisyklingumo (gramatikos, žodyno, rašybos, skyrybos) ir stiliaus klaidos žymimos iki nulio taškų ribos.
3. Pasikartojanti darbe ta pati leksikos, gramatikos, rašybos ar skyrybos klaida laikoma viena klaida.
4. Trys akies klaidos laikomos viena rašybos klaida.
5. Sintaksinės konstrukcijos neišskyrimas arba skyrimas tik iš vienos pusės laikomas viena skyrybos klaida.
6. Jeigu tekste pasikartoja tam tikrų rašybos trūkumų, pvz., svetima raidžių grafinė forma, trūksta diakritinių ženklų, jos laikomos visame rašto darbe viena rašybos klaida.
7. Jeigu darbo apimtis yra mažesnė nei 300 žodžių, už kiekvienus 25 taškus atimama po 1 tašką iš kalbos taisyklingumo kriterijaus (žr. lentelę). **Jeigu darbo apimtis yra mažesnė negu 250 žodžių, visas rašto darbas (II egzamino dalis) yra vertinamas 0 taškų.**

Žodžių skaičius rašto darbe	Atimamų taškų skaičius
299–275	1
274–250	2
Mažiau negu 250 žodžių	Visas rašto darbas vertinamas 0 taškų.